

Štev. 17.

Glavni urednik: VLADISLAV FABJANČIČ.

Leto III.

Vsem rudarskim delavcem.

Odprto pismo »Zvezi rudarskih delavcev«, »Uniji slovenskih rudarjev«, »Strok. zvezi rudarjev«, »Nar. soc. strokovni zvezi.

Položaj v katerem se danes nahaja rudarsko delavstvo je izredno težak. Delovni pogoji rudarskih delavcev so nad vse slabi. Mezde so izpod življenjskega minimuma. Dela v akordu se plačujejo tako, da se akordni delavec po par letih popolnoma izmozga in uniči. Odpusti rudarjev brez najmanjšega povoda so na dnevnem redu. Sikaniranje delavstva pri delu postaja neznosno. Rudarska stanovanja so pod vsako kritiko. Zdravje in življenje rudarskih družin je v nevarnosti.

Poleg tega pa besni teror rudniških družb nad izmozganim delavstvom samopašno. Delodajalci smatrajo, da je rudarska para popolnoma na tleh in da lahko delajo ž njo, kar hočejo. Njim pomagajo reakcijske krajevne, okrajne in pokrajinske oblasti.

Vse to je mogoče samo zato, ker je od 32.000 rudniških delavcev, organiziranih komaj ena desetina in še ti so razkosani v več organizacij.

»Delavske Novice«, ki so od nekdaj iskreno podpirale vsak pokret rudarjev, kateri gre za dobrobit delavskega razreda, smatrajo za svojo dolžnost, da opozorijo vse strokovne organizacije rudarjev na nevarnost še večje reakcije, ki prehaja rudniškimi revirji. »Orjunaške«, čisto reakcijske organizacije in njihovi agenti v rudniških revirjih so prve lastovke, ki oznanjajo še večjo reakcijo.

V takem položaju je dolžnost, da se strokovne organizacije strnejo v enotno strokovno organizacijo, da bi v enotni organizaciji lahko orga-

nizirali še ogromno maso neorganiziranih in povedli obrambni boj proti terorju delodajalcev in proti reakciji.

V ta namen predlagajo »Delavske Novice«, da v najkrajšem času skliče

Rudarsko konferenco v Ljubljani, na katero naj se pozovejo vse rud. organizacije, z dnevnim redom:

Enotna rudarska strokovna organizacija.

Ako rudarske organizacije ne soglašajo s tem predlogom, naj predložijo kak drug način, da se pride do združitve.

Ako pa bo ostalo to naše pismo brez odmeva, bodo »Delavske Novice« prisiljene sklicati same preko organizacij tako konferenco, na katero pa bodo povabile vse rudarske strokovne organizacije, ker nas k temu koraku sui globoko prepričanje, da je sedanje stanje v rudniških revirjih nevzdržljivo, a za reakcijsko plimo najprimernejše.

Vse rudarske strokovne organizacije prosimo, da v interesu stvari čimprej odgovorijo na to odprto pismo.

Rudarji pa, ki se nahajajo v najtežjem položaju, morajo na svojih zaupniških sestankih trdno in odločno zahtevati enotno strokovno organizacijo, ker samo taka organizacija lahko zboljša njih teški današnji položaj.

Ljubljana, 15. novembra 1923.

Uredništvo »Delavskih Novic«.

Položaj rudarjev v SHS.

V SHS je okoli 32.000 delavcev zaposlenih v rudarstvu. Od teh jih živi polovica ca 15.000 v Sloveniji. 3.900 na Hrvaškem, 5800 v Bosni in 6800 v Srbiji. V Srbiji rudarji niso organizirani. V Bosni so organizacije rudarjev razpadle vsled terorja in vsled razkola med bosanskimi Žorgi in Čobali. Na Hrvaškem so rudarji tudi zelo slabo organizirani.

V Sloveniji se je z velikanskim trudom posrečilo organizirati polovico rudarskih delavcev. Ali po zadnjem štrajku in pa vsled silnih intrig, ki uspevajo med rudarji, ker ni močne organizacije, da bi tem intrigantom stopile na prste, je število organiziranih rudarjev padlo izpod 2000.

Od 32.000 rudarskih delavcev je danes v celi državi SHS organiziranih komaj 3.000 to je ena desetina. 28.000 rudarjev pa je neorganiziranih in so prepuščeni brezvesnemu in samopašnemu izkoriščanju kapitalistov.

Rudarji morajo te številke imeti pred očmi in se zamisliti v svoj položaj. Oni morajo iskati vzrokov, ki so zakrivali, da je danes dežel desetina, 28.000 rudarjev brez organizacije! Brez dvoma je eden glavnih vzrokov nezakriveni beli teror, ki se vrši nad rudarji v rudniških revirjih.

Ali strokovne rudarske organizacije morajo biti tako zgrajene, da klubujejo tudi največjemu terorju. Prvi predpogoj, da one klubujejo vsakemu terorju pa je, da so strokovne organizacije enotne. Brezvestna politika Čobala v Uniji, ki je kulminirala v stavku, magari ostane samo deset mož v »Uniji«, je ne dam iz rok, je zakrivila prvi razkol med rudniškimi delavci. Rudarji, ki so bi-

li izključeni iz »Unije«, so se morali organizirati v »Zvezi rudarskih delavcev«. Brez vsakega vzroka, samo da izvršijo razkol, so klerikalci osnovali svojo strankarsko rudarsko strokovno organizacijo.

Tako danes obstojajo med rudarji 4 strokovne organizacije, pa tudi »Orjunaši« nameravajo ustanoviti še svojo, a demokratije, ozir. Trboveljska družba ima tudi strokovno organizacijo, takozvano »Delavsko Unijo«.

Ali ni to položaj nad vse žalosten za rudarje? Ali je čudno, da v takem stanju organizacij rudarji ne morejo doseči nobenega uspeha pri mezd-nih pogajanjih? Ali ta položaj še ni streljal raznih kričav in frazerjev? Ali ni sramotno za rudarje, ki so organizirani že po 40 let, ki so delali po Vestfaliji, v Porenju, Ameriki, na Češkem, v Bosni, po celem svetu, da v takem položaju poslušajo nedorasle faniče, ki so komaj zreli za mladinsko organizacijo, o strokovnih vprašanjih rudarskega delavstva in o organizacijah pa nimajo pojma?

Dvanajsta je ura, zadnji čas je, da se zdramijo stari rudarski zaupniki in vzamejo stvar rudarske organizacije v svoje roke.

Ako razni Čobali in Lemeži nasproljujejo združitvi rudarskega proletarijata, jih proletarijat ne sme poslušati. Interes rudarskega delavstva je močna, solidna strokovna organizacija, ki bo klubovala vsem viharjem, ki bo neodvisna od meščanskih strank, ki bo zmožna izboljšati strahovito današnje stanje rudarjev.

Ako Čobala niso izkušnje zadnjih 3 let ničesar naučile, potem naj

LISTEK.

Emil Zola:

Germinal.

Prevel * * *
(Nadaljevanje.)

Ko sta vstala, se je začel prepir pri umivalniku. Mladenica sta suvala dekle, ker se je predolgo umivala. Sicer pa je bila Katarina prva gotova. Nategnila je svoje rudarske hlače in čez nje plateno jopo, polisnila modro čepico na košalo glavo in je bila čisto podobna moškemu, kajti od njenega spola ji je ostalo samo mehko gibanje bokov.

»Ko se vrne stari,« je rekel zlobno Caharija, »bo vesel, ko bo videl posteljo razmetano. Povem mu, da si ti to naredila.«

Stari je bil ded Trdoživ, ki je delal ponoči in podnevi spal, tako da se ni postelji nikdar shladila, ker je vedno kdo smrčal v nji.

Brez odgovora je Katarina spel popravila posteljo. Že nekaj časa je bilo slišati v sosednji hiši za zidom šum. Te hiše iz opeke, ki jih je skrpal umazana družba, so bile tako tenke, da jih je prodiral najmanjši glas. Tako tesno so živeli eden poleg drugega, da ni ostala prikrita nobena tajnost družinskega življenja.

Težke stopnje so šle gori po slopnih, potem je bilo, kakor bi kdo padel, in nato je sledil vzdih olajšanja.

»No ja,« je rekla Katarina; »Levaque odhaja in Bouloup prihaja.«

Jeanlin je dovpipljaril; celo oči grbasto Olgice,

ki je pazno sledila dogodkom, so se svetile. Tako so se vsako jutro norčevali iz stanovalcev v sosednji hiši. Drvar je slanoval pri rudarju, eden je delal podnevi, drugi ponoči, tako, da je imela žena vedno družino.

»Filomena kašlja,« je rekla Katarina, ko je pri-sluhnila.

Govorila je o Levaquesovi najstarejši, dekletu develtajstih let, ki je bila Caharijeva ljubica, s katerim je imela že dva otroka — in ki je bila, mimogrede rečeno, tako slabotna, da je služila kot sejalka in delala še nikdar spodaj v rovu.

»Ne govori o Filomeni!« je zavpil Caharija. »Ta se lahko smeje. To je življenje, če se človek lahko do šestih valja po pernicah.«

Naenkrat se je slišalo kričanje. Estela je začela v zibelki vekati.

Zdaj se je zbudil Maheu. Samo kaj mu je bilo v kosteh? Res je bil spel trdno zaspal kakor kak nebodigatreba. In klet je tako na glas, da so se otroci zraven komaj upali dihati. Caharija in Jeanlin sta se oprala. Olgica je opazovala še vedno s široko odprtimi očmi. Mala dva, Lenora in Henrik, ki sta se objemala, se nista genila.

»Katarina! Luč!« je vpil Maheu.

Zapela je jopo in odnesla luč, brata pa sta morala pri močnem svilu, ki je padal skozi vrata, iskati svoje reči. Oče je skočil kvišku, ona pa ni ostala, ampak je šla doli v veliko sobo in prižgala drugo luč, da pripravi kavo. Copate cele družine so stale pod omaro.

»Ali boš liho, črv!« je vpil divje Maheu nad neprestanim tuljenjem najmlajše.

Bil je majhen kakor stari Trdoživ in mu je bil zelo

podoben: imel je močno glavo, gladek, bled obraz in kralko pristrižene lase. Otrok je vpil še bolj.

»Pusti no, saj veš, da ne neha,« je rekla Maheujeva žena, ki je bila še v postelji.

Tudi ona se je zbudila in se pritoževala, da ji ni mogoče nikdar spati celo noč. Kaj ne bi odšli lahko mirno? Zavita je bila v odejo in kazala svojo postavo v velikih obrisi; bila je to postava okorne lepote, ki je bila pri develtinridesetih letih že ovenela vsled pasjega življenja in sedmih otrok, ki jih je rodila. Oči je imela uprte v štop in je počasi govorila, medtem ko se je mož oblačil.

»Ti, veš kaj, niti suja nimam. In danes je šele ponedeljek! Še šest dni je treba čakati do petnjastega. Jaz ne vem, kako bo to šlo? Vsi skupaj prinesete dežel frankov. Kam naj to gre? Deset nas je v hiši.«

»Oho,« je odvrnil Maheu. »Devet frankov! Jaz in Caharija vsak po tri, to je šest. Katarina in oče vsak po dva, kar je štiri. Štiri in šest je deset. Jeanlin enega, je enajst.«

»Da, enajst. Ampak so nedelje in prazniki. Več kot devet ni nikdar, razumeš?«

Ni odgovoril, ampak je iskal po tleh svoj usnjati pas. Potem je rekel, ko se je vzdignil:

»Prav nič ti ni treba slokali. Jaz sem še trden. Nobeden drug pri dvainštridesetih letih ne vzdrži tega.«

»Mogoče, ampak to nam ne prinese koščka kruha. Kaj naj počnem? Ti nimaš nič?«

»Dva suja.«

»Obdrži in ga izpij kozarček. Moj Bog, samo kaj naj storim? Šest dni. Mojeratu smo dolžni šestdeset frankov. Predvčerajšnjim me je vrgel čez prag.

vzamejo stvar »Unije« v svojo roko njeni člani rudarji sami. Ravno tako člani Zveze rudarskih delavcev. In če bodo rudarji imeli pred seboj samo interes delavskega razreda, interes napredka, potem se morajo vsi osebni boji, vsa osebna nasprotstva med rudarskimi zaupniki pozabiti, ker je sovražnik pred vrati. V rudarske revirje se vsedajo reakcijske organizacije (torjunaši) in pridobivajo na terenu.

V takem težkem položaju je nujno,

da se rudarske strokovne organizacije združijo.

Da bi prišlo do te združitve, je potrebno, da se delavski zaupniki pogovore med seboj. V odprtem pismu, ki ga danes priobčujemo, pokazujemo pota, po katerih lahko rudarji dosežejo združitev. Samo po tem potu bodo rudarji ustvarili tako organizacijo, v katero bo pristopila tudi večina od 28.000 rudarjev, ki so danes izven vsake organizacije. K.

Vladislav Fabjančič:

Kako so ubili delavsko enotno fronto?

Kdo je kriv sedanji nemoči delavskega razreda v Sloveniji?

(Nadaljevanje.)

Pa pustimo našega Marcela, ki je pri tej priliki dokazal, da ga v času kake revolucije ne bo iskali na barikadah s puško in bodalom v roki, ampak v cerkvi pred podobno brezmadežne device.

Tiste dni, ko se je v parlamentu pripravljalo in se je nato debatiralo o zakonu o zaščiti države je Triša Kaclerović zlezal iz ozadja in se postavil na čelo komunističnega parlamentarnega kluba. Priznati se mu mora, da mož ni hodil okrog mrliškega kotla kot par članov izvrševalnega odbora, in tudi ne tako pobit in redkobeseden kot sicer zelo zgovorni in šaljivi Kosta Novakovič. Kar je še ostalo od izvrševalnega odbora, je vse popolnoma izgubilo glavo in vodstvo je prevzel prej toliko poniževani poslaniški klub s predsednikom Trišo Kaclerovićem. Bili so tedaj najhujši dnevi ponižanja za nas. Predsedstvo Skupščine nas je izgnalo iz naših lokalov v prvem nadstropju in nam je nakazalo majhno sobico v priličju z enim samim oknom, pred katerim so se neprestano sprehajali orožniki. Noben komunistični poslanec ni smel oditi iz Beograda. Vsak je imel detektive tesno za petami, tako da so nam skoro stopali na čevlje in nas ovirali pri hoji. V hotelu Bristolu, kjer sva tedaj stanovala s Klemenčičem, je ponoči ležal oborožen detektiv pred našimi vrati, drugi detektiv je bil nastanjen v kopalnici, dva detektiva pa sta pazila v veži. Kadar smo šli v parlament, nam je policija v predsobi slekla jopiče in nam temeljito »pre-fresla« župe. Steherno rezilo so nam pobrali in pri tem so nas policijski uradniki zbadali z več ali manj okusnimi opazkami.

Zaman smo pričakovali našega revolucionarja dr. Milana Lemeža... Nahajal se je že onstran plotov reakcijske Jugoslavije v socialpatriotični Avstriji. Kot na Zaloški ce-

sti, kot pri izglasovanju zakona o zaščiti države, tako bo on tudi v času revolucije in barikad čuval svoje dragoceno visokoproletarsko življenje in bo iz večstokilometer-ske daljave potom brezžičnega brezjoja podžigal revolucionarno delavstvo k vstaji in k zmagi. Po končanem zmagovitem boju se bo povrnil z vrečo raznovrstnih odlikovanj, ki jih bo pripeljal na prsi priprostitih vojščakov revolucije, sam pa bo zasedel mesto Lenjina slovenske sovjetske republike. Zaman smo ga torej čakali ob uri sile v Beogradu, da spregovori pogumno revolucionarno besedo v skupščini, kjer je, odkar je bil izvoljen, molčal kot riba in se ni niti enkrat povzpela na govornico.

Tako sva od komunističnega poslaniškega kluba govorila na zadnji seji parlamenta predsednik kluba Triša Kaclerović in jaz.

Tedaj se je vršila tudi zadnja seja našega kluba, ki je prevzel vodstvo stranke in na predlog Klemenčiča in Kaclerovića se je sklenilo pristopiti k predpripravi za ustanovitev »Delavske Stranke«. Predlog je bil soglasno sprejet proti glasu s. Lastriča. Postavil se je tozadevni pripravljalni odbor. V privatnem razgovoru je dejal Triša Kaclerović Klemenčiču in meni: »Eto, dokle su nas doferali. Ja neču nikada više dozvoliti, da se Sima Marković ili koji drugi član izvršnog odbora vrata u radničku partiju.« Tedaj je bil Triša desničar. — Preden smo se razšli iz Beograda po aretaciji izvrševalnega odbora*, smo sporazumno sklenili boriti se proti protustavni zakonu o za-

* Prvotno je vlada sklenila, da pridemo vsi poslanci v zapor in pred sodišče. Razvajenejši člani kluba s Trišo Kaclerovićem na čelu so si dali že pripraviti blazine in odeje za mehkejšo ležišče na trdih tleh. Trišinim zvezam v vladnih krogih pa se je posrečilo omejiti število aretacij.

ščiti države, eni v inozemstvu, drugi doma. Tako sem jaz odšel v inozemstvo, ne pa kot dr. Lemež, ki je pobegnil iz strahu na slepo srečo, da reši kožo.

V emigraciji.

Ko sva prišla s Klemenčičem v Ljubljano, so nama na policiji naznačili internacijo in nama prepovedali gibanje se iz okoliša ljubljanskega policijskega ravnanstva. Dejali so nama, da sva itak tako zastražena, da se nama bo vsak poskus pobega ponesrečil. Res je noč in dan stražil detektiv pred mojim stanovanjem in me je zasledoval pri vsakom koraku. Midva sva protestirala proti internaciji, ker se nama kot svobodnima državljanoma in izvoljenima narodnima poslancema ne sme kršiti brez pravnega razloga svoboda gibanja. Vsled tega nazaranja sem pri veselici živilskih delavcev v hotelu Bellevue pustil obsesti zasledujočega detektiva pri rujni vinski kapljici in — čez dva dni sem se nahajal v Trstu.

V Italiji sem videl stvari, ki so jasno kazale na to, da v kratkem tudi tam nastopi reakcija in beli teror, kot v Jugoslaviji. Fašisti so se vedno bolj krepili, komunisti in socialisti pa so vodili ogorčen medsebojni boj. V Milanu je komunistična mladina razbila Serratijsko predavanje v korist sovjetski Rusiji, češ da ta izdajalec III. internacionale ne

sme govoriti o Rusiji. (Serrati je danes zopet nazaj sprejet v III. internacionalno, potem ko je bil prvotno njen soustanovitelj, nato pa izključen iz nje.) Tajnik Komunistične Stranke Italije Bordiga me je vprašal: »Kako je to, da vaša stranka ni dala nobenega odpora proti bellemu teroru? Mi vemo, da bo reakcija skušala tudi v Italiji vpeljati protikomunistični zakon, toda mi smo močni dovolj, da vsak poskus onemogočimo.« Jaz v Bordigino izjavo nisem veroval, ker sem videl globoko razcepljenost proletarskih vrst. Komunisti in socialisti so bili za Rusijo in so se vendar borili med seboj. Prišel sem v dotiko z delavci socialisti, ki so bili navdušeni za Rusijo in za proletarsko revolucijo, bili pa so hudi nasprotniki ustanovitve komunistične stranke. To teoretično dlakocepljenje mi je dalo misliti. Moja skepsa se je izkazala upravičeno in v Italiji so leto dni nato zavladali fašisti. Odpor delavstva ni bil prav nič večji kot v SHS. Tudi levi revolucionar Guštinčič se je brez strela iz svoje pravoverne pištole z mrzlično naglico umaknil po dr. Lemeževem receptu v socialpatriotični Dunaj, da odtod s svojimi brošurami osrečuje slovenski proletarijat, potem ko je s svojo brezprimerno hrabrostjo osrečil tržaško in idrijsko delavstvo.

(Dalje prihodnjič.)

Bližnje naloge najzavednejšega delavstva v Sloveniji.

II.

Slovenija je od vseh pokrajin v SHS državi najbolj razvita industrijsko. 35% prebivalstva živi v mestih in industrijskih krajih. Od ostalih 65%, ki se pečajo s poljedelstvom, so manjšina srednji kmetje, ki pride-lajo komaj za domačo potrebo in večina kmetjski polproletarijat, ki mora na sezonska dela ali pa v emigracijo, če se hoče preživeti.

Slovenija je tudi v kulturnem oziru najrazvitejša pokrajina. Analfabetov — ljudi, ki ne znajo ne čitati ne pisati — je komaj 5%. Nebroj kulturno-prosvetnih društev, urejeno ljudsko šolstvo itd., pričajo o zelo visoki civilizaciji v Sloveniji.

Samo v političnem oziru je dežela zaostala. Glavni vzrok temu je, da Slovenija ni živela samostojno politično življenje, temveč je na razvoj njenih političnih strank vplival pred preobratom Dunaj — danes vpliva Beograd. Zaradi tega so množice poljedelcev, malomeščanstva in delavstva politično še neorganizirane, neodrejene.

Naloga najzavednejšega delavstva je, da se približa tem množicam revnega kmečkega in malomeščanskega ljudstva ter potom intenzivnega prosvetnega, gospodarskega in političnega delovanja dvigne nivo te politično zelo slabo orijentirane množice višje — vzbudi v njih razredno zavest in voljo do organizacije.

Narodni in mednarodni položaj delavskega razreda v Sloveniji, njegova kulturna in strokovna razvilitost, njegova internacionalna zavednost mu diktirajo bližnje važne naloge kot pionirja delavskega gibanja na Balkanu:

1. Boriti se z ene strani proti nacionalnemu frazerstvu reakcije in jugofašizma, z druge strani proti anarhističnim tendencam in revolucionarni frazi, ki zelo lahko zapelejo nerazvit obrtniški proletarijat v južnih pokrajinah.

2. Približati se množicam revnega kmečkega ljudstva potom prosvetnega, gospodarskega in političnega delovanja med njimi ter dvigati pri njih razredno zavest in uveriti jih o

To me seveda ne bo oviralo, da ne bi šla še enkrat tja. Pa če vztraja na tem, da mi pokaže vrata?»

In Maheujka je nadaljevala z žalostnim glasom in zaprla včasih oči pred močno lučjo sveče.

»Kaj ti niso rekli piolainski občani, da jih obiščeš?« je vprašal oče po kratkem molku.

Mati je slisnila ustnice in naredila zamišljen obraz.

»Da, srečala sem jih; ubogim otrokom nosijo obleko. No, danes zjutraj bom peljala k njim Henrika in Leonoro. Če bi mi dali vsaj slo sujev.«

Spel je nastal molk. Maheu je bil golov. Stal je trenutek nepremično, potem pa je rekel s svojim zamolklim glasom:

»Kaj hočeš pravzaprav? Je pač tako. Čenčanje nič ne pomaga. Bolje bi bilo, da gremo korajžno na delo.«

»Res je,« je rekla Maheujka. »Ugasni luč.«

Upihnil je luč. Caharija in Jeanlin sta že šla doli, Maheu jima je sledil.

Spodaj se je Katarina ukvarjala z ognjem. Družba je dala vsaki družini mesečno osem hektolitrov premogovih odpadkov, ki so jih zmeli na vozove. Prižgali so se le s težavo. Ko je Katarina pristavila lonec, je počenila pred omaro. Odprla jo je in premišljala. Bil je samo še kos kruha, sira dovolj, pa niti koščka surovega masla, a za vse štiri je morala pripraviti kruh. Končno se je odločila in pripravila kose kruha in jih razložila po vrsti. To so bili »kruhki«, dvojni kosci, ki so jih jemali vsako jutro sabo v rov.

Pisk pare se je oglašil in obrnila se je. Voda je vrela in tekla prasketajoč na ogenj. Kave ni bilo več. Morala se je zadovoljiti s tem, da je vlila krop na večerajšnji used kave. Nato je naltresla nekaj sladkorja

v lonec. V tem trenutku je prišel doli oče in oba brata.

»Sakrament, je rekel Caharija, ko je vlatnil nos v lonec, »to je brozga, ki nam ne bo zmešala glav.« Maheu je udano skomignil z ramami.

»Ah, kaj, gorka je in je ravno tako dobra.«

Jeanlin je pobral drobtine kruha in si naredil nekako juho. Katarina je nalila iz lonca pločevinaste skodelice. Izpili so hitro.

»S tem bi bili gotovi,« je rekel oče. »Človek bi mislil, da živimo od svojih obresti.«

Pokrila je ogenj in postavila v kot ognjišča ostank tekočine, da ga najde ded gorkega, ko se vrne ob šestih. Odpravili so se na pot in hiša, ki jo je zaklenila Katarina za seboj, je postala zopet temna.

Na kopi so zopet pogasili luči. Zadnja vrata so se zaloputnila, vse je iznova spalo. Delavci so korakali proti La Voreux in se tresli od mraza v svojih tenkih suknjah.

III.

Štefan, ki je končno odšel s kope, je vstopil v sprednji prostor; vsi, ki jih je vprašal, če je dela, so zmajevali z glavami in rekli, naj počaka delovodjo. Samega so pustili sredi slabo razsvetljenih stavb, ki so vsled zamožnosti dvoran in nadstropij vplivale plašče. Ko je prehodil temne, skoro razpale stopnice, je prišel gori na majoč se hodnik, potem je prekorajčil sejalnico in zašel v tako globoko temo, da je izlezal roke pred seboj, da se ne bi kam zadel. Bil je pod stolpom v blagajni, čisto pri vhodu v rov.

Neki delovodja, ata Richomme, je šel ravno proti pisarni.

»Gotovo ne rabite nobenega delavca? Za kakršno bodi delo?« je vprašal Štefan vdrugo.

Richomme je že hotel reči ne; pa premislil si je in rekel kakor drugi mimogrede:

»Počakajte gospoda naddelovodjo Daufaerla.«

Štiri svetiljke so bile tam postavljene; in reflektorji, ki so metali polno luč na rov, so osvetljevali jarko železne ograje, signalne vzvode, zatvore, tramove tračnic, po katerih sta tekla oba vozova. Vse ostalo, neizmerna lopa, podobna cerkveni ladji, je bila zavita v temo in polna velikih begajočih senc.

Za trenutek je obstal Štefan omolen in oslepljen. Oledenel je. Potem je naredil par korakov proti stroju, čegar jeklo in baker se je svetil pred njim. Postavljen je bil za rovom približno petindvajset metrov in sedel tako dobro na svojem temelju iz opeke, da je delal s polno paro in z vso svojo močjo štiristo konjskih sil, ne da bi sploh kaj polresal stene. Strojvodja je stal pri vodilnem vzvodu in prisluškoval pozvanjanju signalov ter ni izpustil izpred oči opozorilne table, kjer je bil zaznamovan rov s svojimi različnimi nadstropji z vodoravno črto, ob kateri so šli svinčeni kosi, obešeni na vrveh, ki sta predstavljali voza. In ko je prišel pri nekem odhodu stroj v svojo prvotno lego, sta se vrteli obe velekolesi, pel metrov premera, ki sta zvijali in odvijali obe jekleni vrvi s lako hitrostjo, da sta bili podobni samo vrtilcem prahu.

Štefanove oči so se polagoma privadile na temo. Videl je, kako se vrtijo vrvi v zraku in se vzpenjajo v naporu v stolp, kjer gredo čez jermenice in padajo naposled v rov pred voz.

(Dalje prihodnjič.)

potrebi skupnega boja proti kapitalizmu.

3. Zlomiti moč meščanske ideologije med delavstvom v meslih, ki je še pod vplivom meščanskih in malomeščanskih strank, potem pravilne taktike enotne fronte.

4. Združiti vse gospodarske in vse strokovne delavske organizacije v eno organizacijsko zvezo v — Federacijo Dela, ki bo neodvisna od političnih strank meščanstva.

5. Zavzeti pravilno, marksistično stališče v narodnem in ustavnem vprašanju v SHS državi.

6. Izdelati in propagirati med poljedelci agrarni program, za katerega se mora boriti predvsem delavstvo, da na ta način uveri z delanjem poljedelce o potrebi skupnega boja.

Da so to najvažnejše in bližnje naloge najzavednejšega delavstva, o tem ni spora med nami.

Toda jasno je, da pri sedanjih konstelacijah delavskih strank in organizacij, delavski pokret ne more priti do resnega razvoja in moči. Zakaj ne? V odgovor pogledimo, pod kakšnim vplivom se nahaja danes organizirano delavstvo:

En del delavstva je pod vplivom SLS, to so takozvani krščanski socialisti, organizirani v »Delavski zvezi«, »jug. strokovni zvezi«, »Krekovi mladini«, raznih društvih »rokokodskih pomočnikov«, »poselski zvezi« itd. Vse te organizacije ne služijo razvoju in prospehu delavcev, ki so tam organizirani, temveč služijo samo ozkim strankarskim interesom SLS. Dokler vse te organizacije ne prekinemo vsako zvezo z meščansko klerikalno stranko, toliko časa one ne morejo služiti prospehu delavskega razreda, temveč se javljajo samo kot razkolniške organizacije delavskega razreda, kot orodje kapitalističnih mogotcev, kot orodje današnje socialne reakcije.

Drugi del delavstva je pod vplivom Narodno socialistične stranke. Ta del delavstva in uradništva je kulturno in strokovno na zelo visoki stopnji in bi spadal po svojem položaju med avantgardo delavskega pokreta. Ali par voditeljev njihovih, ki hočejo za vsako ceno se popeti na hrbtu narodno-socialističnega delavstva in uradništva na visoke položaje, vodi tako škandalozno politiko, da se nad to politiko zgraja skoro večina pristajev narodnega socializma. Glasovanje za zakon o zaščiti države, prehod k narodno-radikalni srbski stranki teh par voditeljev je zelo karakterističen pojav.

Delavstvo in uradništvo v narodno socialistični stranki že uvideva ta izdajstva lastnih interesov, ter ne bo sledilo tem par voditeljem. V narodno socialistični stranki se morajo slej ko prej najti pogumni pristajši, ki bodo dvignili premišljeno in agilno opozicijo proti tem izdajstvom. Njim bo brez dvoma sledilo vse pošteno in razumno narodno socialistično delavstvo in uradništvo. Pravilna rešitev nacionalnega vprašanja, ki bi morala biti rezultat skupnega dela vsen delavskih struj, bi naredila most, po katerem bi de-

lavstvo prišlo do org. enotne fronte, vsaj v gospodarskih in strokovnih organizacijah kot prvega koraka do organizirane enotnosti celega delavskega razreda.

Tako kot je danes, pa je narodno socialistično gibanje obsojeno na vegetiranje in na počasno umiranje.

Tretji del delavstva je pod vplivom »socialistične stranke« okoli »Napreja«, ki ima organiziranih nekaj čez tisoč poštvalnih in dobrih proletarcev. Oni so se odcepili od beograjske centrale vsled 1.) nacionalistično šovinistične politike te centrale; 2.) vsled birokratizma beograjske centrale, ki hoče komandirati; 3.) vsled odpora proti birokratičnemu centralizmu beograjske centrale; 4.) vsled oportunistične politike te centrale; 5.) vsled raznih pogledov, kako mora biti organizirana delavska stranka.

Ta struja, samostojna, kakor je danes, ne more večno živeti. Oni imajo dve poti pred seboj: ostati samostojni kot so danes in polagoma izčrpati svoje sile — ali pa delati na to, da se vsi zdravi in pošteti zaupniki v delavskem pokretu na podlagi akcijskega programa, ki odgovarja današnji narodni in mednarodni situaciji in ki je marksističen, revolucionaren, združijo najprej v enotnih strokovnih in gospodarskih organizacijah, da bi se lahko združili tudi v politično federacijo, ki je nujna življenska potreba delavskega razreda v Sloveniji v današnjem času. Za katero pot se bodo njihove organizacije odločile? To zavisi od delavcev, ki so tam organizirani. Ako oni pokažejo resno voljo in zahtevajo združitev, se jim noben voditelj ne more upreti; a če se upre, ga člani lahko odstranijo.

Četrty del, rekel bi najmanjši*, delavstva je pod vplivom socialistične beograjske centrale in njih agentov v Sloveniji. Ta del delavstva bo kmalu spoznal, da gazi svoje lastne interese, politične in gospodarske, če sledi birokratizmu iz Beograda, katerim je delavstvo samo njihov samopašni objekt za doseg raznih položajev.

Peti del, zelo majhen, je pod vplivom »Zarje«. Ta del delavstva je pri ustanovitvi Soc. Stranke Delovnega Ljudstva pokazal svojo pripravljenost združiti se z razredno zavednim delavstvom v enotno organizacijo. Puč v stranki, ki je bil izvršen potem intrig in za njihovim hrbtom, ne sme vstrašiti Zarijanov, da delujejo dalje na tem, da pride delavski razred do enotnosti in moči — ker ideja enotnosti delavskega razreda mora slej ali prej zmagati.

Šesti del delavstva je pod vplivom Neodvisne Delavske Stranke Jugoslavije. Vsled izvršenega puča, raznih osebnih intrig in politike revolucionarne fraze, ki je prevladala po puču, je ta stranka zgubila na vplivu med poljedelskim proletariatom popolnoma, a v meslih in industrijskih krajih dve tretjini. Beograjska centrala, ki je golo orodje ambicioznega političnega frazerja

* Opomba uredništva: Ne vemo, če so informacije sodruka L. K. v tem oziru popolnoma točne.

Triše Kaclerovića, ki hoče biti po vzgledu buržuaznih politikov absoluten gospodar v stranki, je popolnoma zadovoljna, da se ji je posrečilo, spraviti stranko v Sloveniji na neznatno sekto, ki nima svojih jasnih pogledov na politično situacijo v SHS, in ki ni sposobna, da bi kontrolirala delovanje centrale.

Delavstvo, ki je organizirano v tej stranki, bo po težkih skušnjah spoznavalo vedno bolj, da je taktika in politika, sprejeta od njihovih zaupnikov na konferenci enotne fronte s takim navdušenjem, edino revolucionarna, edino pravilna. Ono bo kmalu spoznalo, da je nasledlo ambicioznim voditeljem, ki so izvršili razkol v stranki, ker jih stranka ni postavila za nosilce kandidatih list, razklali iz osebnih interesov stranko v času največje reakcije in v času, ko je stranka šele dvigala glavo nad vodo.

Pod doktorjevim vodstvom je ta stranka danes obsojena v sektaštvo in v neizogibni pogin.

Tako vidimo, da je delavski razred Slovenije razkosen v šest političnih grup v času, ko je politično-gospodarski položaj narodni in mednarodni tak, da nujno zahteva močan in enoten delavski pokret, da ga ne pregazi politična in gospodarska reakcija, ki vedno bolj dviga svoje valove.

Reakcija namreč ne počiva. Medtem ko šest grup razdira enotnost delavskega razreda, ona deluje s polno paro. Podprta od bank, ki vodijo v današnjem času reakcionarno politiko, ima dovolj sredstev na razpolago, da vsako od teh slabotnih palčic zlomi.

Že posegajo jugofašisti med delavstvo. Veliko delavcev naseda njihovim frazam. Tudi vladna reakcionarna stranka radikalov želi pridobiti med delavstvom pristaje. Ali ni za vse te male in nemočne delavske struje to glasen in jasen moment! Delavstvo samo takrat odpada od svojih delavskih strank, ka-

dar ne zaupa več vodstvu in politiki. Kadar ga vodstvo vodi iz poraza v poraz.

Združenje vseh strokovnih organizacij v Federacijo dela je življenska nujna zahteva današnje situacije.

Sveča dolžnost vseh poštenih socialistov, vseh iskrenih revolucionarjev je, da agnuo vsak na svojem mestu, vsak v svojem kraju in vsak v svoji tovarni, delavnici in organizaciji deluje, da se ta neposredni cilj delavskega razreda v Sloveniji čim prej ostvari ter da delavski razred v Sloveniji pride do tiste moči in vpliva, ki mu po njegovi številčnosti pripada, kar bo v dobrobit družabnega razvoja.

Toda Lemež in Žorga tega ne moreta nikdar uvideti. Žorgi je vseeno, če vse hudiči vzame. On ni nikdar čutil in ne bo nikdar čutil kakšne odgovornosti. Lemež pa se trese od ljubosumnosti in jeze samo pri misli, da bi se na primer Zveza rudarskih delavcev in Unija združile v enotno rudarsko federacijo. Zakaj se trese in zakaj je jezen? Zato ker on dobro čuti, da če bi prišlo do združitve, on ne bi mogel več komandirati rudarski organizaciji, temveč bi se ta postavila na lastne noge in vodila akcije po lastnem predudku — ali pa bi poslušala svete izkušnejših, sposobnejših voditeljev od Lemeža in Žorge.

Iz istih vzrokov noče Čobal združitev. Toda delavstvo, ki je v Uniji in v Zvezi rud. delavcev, bo kmalu uvidelo, da ne sme poslušati ne Lemeža, ne Čobala, ne Žorge, če mu le ti odsvetujejo združitev, temveč da se preko njihovih glav združi ter tako pripomore rudarskemu proletariatu do tiste moči in vpliva, ki mu pripada.

Združitev vseh strokovnih delavskih organizacij je nujna življenska in prva naloga delavstva v Sloveniji.

Najzavednejši delavci na delo, da jo vsvarimo! K. L.

Tedenske novice.

Polom Hillerjeve in Ludendorffove revolucije na Bavarskem. V zadnji številki »Delavskih Novic« smo poročali o dogodkih v Münchenu, kjer so Hillerjevi nacionalni fašisti ustanovili revolucionarno vlado, na katere čelo so postavili bavarskega državnega komisarja Kahra, generala Ludendorffa kot vojaškega poveljnika in Hitlerja kot »političnega« svetovalca. Puč pa je bil silno kratkotrajen. Kahr, ki hoče monarhijo pod Wittelsbachovci, je izdal Ludendorffa in Hillerja, ki hočeta enotno nemško cesarstvo pod Hohenzollernci. Kahrova politika in državna bramba je hitro premagala Hitlerjeve študente in vjela Ludendorffa. Hitler je pobegnil. Puč je končan. Vendar s Hillerjevim porazom ni reakcija nič oslajena na Bavarskem, ampak morda še okrepljena, ker je bolj enotna.

Poruhje pred katastrofo. Zveza podijnikov poruhskih rudnikov je sporočila zastopnikom rudarskih strokovnih organizacij, da bo vsled neuspeha pogajanj s francoskimi

okupacijskimi oblastmi v Düsseldorfu primorana s 30. novembrom odpustiti vse svoje delavce in naslavlence, ker se obrat popolnoma ustavi. Na ta način bodo milijoni ljudi brez kruha. Ali ni to le grožnja kapitalistov?

Nemška vladna kriza. Na zahtevo socialnih demokratov se bo vršila plenarna seja nemškega državnega zbora prihodnji torek. Pričakuje se padec Stresemannovega kabineta. Nemški nacionalci se pogajajo z ljudsko stranko za sestavo reakcionarne vlade pod vodstvom dr. Heinzeja, ki je kot državni komisar z oboroženo silo vrgel komunistično-socialistično ministrstvo na Saškem. Socialni demokratje, ki so se doslej upirali razpustu parlamenta, so sedaj za nove volitve. Stresemann pa še vedno upa obdržati sedanje koalicijske vlade. Odločitev je v rokah predsednika republike Eberta.

Izstop komunistov iz ministrstva na Turinškem (Thüringen). Po sklepu stranke so vsi komunistični ministri v tej deželi izstopili iz koalicijske vlade s socialnimi demokrati.

I. A. Krylov:

Lev.

Ko lev postal bolan in star je, Bil trde postelje je naveličan. Prvič ga ni grela In drugič vsaka kost od nje ga je bolela. Pokliče k sebi svoje lev bojarje, Volkove in medvede, gosodlake in kosmate, In reče jim: »Oh, mene starca, bratci vi, In postelja na vso moč že lišči. Ker ne bi rad zadel zveri, ne bedne, ne bogate, Svetujte mi, kje dlake bi nabral, Da ne bi več na golih kamnih spal.« »Presvelli lev!« odvrne zbor veljakov, »Kdo rade volje ne bi dal za tebe. Ne samo dlake, — celo kožo s sebe. Mar malo imamo mi dlakaslih živali, Jelenov, divjih koz, košut, srnjakov, Ki davek so do zdaj le po imenu plačevali Kar brž naj dlaka z njih se da pobrati. Od tega konca ne vzmó, Narobe, bolj še bode jim lehkó.« Tako je bil izpolnjen svet možati.

Te vne me lev ni mogel prehaliti. Kako pa svetovalcev družba je to vne mo pokazala? Pač s tem, da dala reveže je poloviti In jih do golega obriji. A dasi bi dva svetnika več dlake dala, Od svoje niso odstopili ni kocine. Narobe, še kdor tam je blizu bil, Del davkov si je prilastil, Za zimo z njimi si nabasal je blazine.

Prevel B. Udovič.

I. A. Krylov:

Britve.

Nekoč na znanca na popotovanju naletim, Z njim skupaj sva prenočevala A zjutraj, komaj se zbudim, Kaj vidim? Znanca je prešla vsa šala. Smeje se, sva zaspala včeraj brez skrbi, A danes se prijatelj mi ves drugi zdi. Zdaj vzdihla, zdaj zavajka, zdaj ječi. »Predragi, kaj ti je? Si li bolan tako?«

»Oh ne, nikakor! Brijem se samo.« »I, menda vendar ne!« Da vidim, kaj je, vstanem. Solzan je pred zrcalom kremžil se, nakaza, Kakor bi kožo drli mu z obraza. »Ni čuda! Saj sem rekel, kaj da bol! Pogled, te prosim, ti šaljivec, Šaj to ni britev, to je pipecl! Ti se ne briješ, mučiš le se z njo.« »Oh, bratec moj, saj ne tajim, Da britev ostru ni, Kako ne vedel bi tega? O nismo glupci mi! A z ostro se urezati bojim.« »Prijatelj, to si dopovej, Da s topo brito se urežeš preje, A z ostro se obriješ gotoveje, Samo ravnati z njo umej!«

* * *

Naj vam razjasnim to povest: So taki Ljudje pri nas, ki vam priznati se boje, Da umnega človeka ne trpé In rajši vidijo, da so pri njih bedaki.

Prevel B. Udovič.

Povratek nemškega kronprinca v Nemčijo. Državna vlada je dovolila kronprincu povratek v Nemčijo nazivlje protestu Francije. Kronprinc se že nahaja na svojem posestvu v Sleziji. Govori se, da se povrne tudi bivši nemški cesar Viljem. Francija predlaga, da se z zasedbo novih delov Nemčije prisili nemško vlado, da izžene Hohenzollernce.

Dolar — 4 bilijone. Za dolar se plačuje že 4000 milijard mark. Vsled tega se je draginja zopet kolosalno povečala. Funč mesa stane 1000 milijard mark.

Morilec Daskalova — oproščen. Praška porota je oprostila bolgarskega fašista, ki je umoril drugega voditelja bolgarskih zemljoradnikov Daskalova. To se imenuje »pravica«.

Volitve na Angleškem. Angleški parlament bo razpuščen 16. novembra, nove volitve bodo pa 15. decembra. Delavska stranka pričakuje, da se ji bo posrečilo priboriti si še več mandatorov kot pri pri zadnjih volitvah.

Madžarski fašisti, ki so stali v ozki ideološki in denarni zvezi s Hitlerjevimi narodno-socialističnimi fašisti, so tudi pripravljali podoben puč na Madžarskem, kot se je ponesrečil Hitlerju na Bavarskem. Vodil jih je poslanec Ulain. Horthy, znani rabelj delavstva, pa se ne želi dati odstaviti od Ulaina, zato je dal moža zapreti, še predno je zamogel pričeti z akcijo. Sedaj ga bodo sodili kot »veleizdajalca«.

Tudi morilec Vorovskega — oproščena. Razprava proti Conradiju in Poluninu, morilecema Vorovskega ruskega delegata na lozanski konferenci je končala z oprostitvijo obeh. Porotniki so s 5 proti 7 glasovom zanikali krivdo.

Ponesrečene slanke na Nemškem. — Tiskarska slanka v Berlinu je izpadla neugodno za stavkajoče, listi so zopet izšli. Stavka mlinarskih delavcev je propadla. Simpatijska stavka električnih delavcev ni bila izvedena.

Krvavi nemiri v Essenu. — V Essenu je prišlo do hudih bojov med brezposelnimi in policijo. Brezposelni so hoteli napasti mesno hišo. Bilo jih je več tisoč, imeli so bombe, puške in drugo orožje. Bilo je več mrtvih in ranjenih. Nalo je interveniralo francosko vojaštvo.

Kakšna »socialna« politika je to? Te dni je šef socialne politike pri pokrajinskem namestništvu doktor Goršič izvedel redukcijo v svojem uradu. Seveda ni redukciral sebe, ampak je odpustil 15 invalidov, ki so vsi brez sredstev, mnogi z družinami. Zdaj so na cesti, kam naj se obrnejo? To seveda g. reduktorja prav nič ne briga. Tako se vodi »socialna« politika pri oddelku za socialno politiko.

Volitve v oblasne skupščine se napovedujejo na pomlad. Delavstvo mora biti pripravljeno na te volitve.

Dr. Lukan — upokojen. Na veliko žalost »Glasa Svobode« je Pašič odstavil velikega župana Lukana in ga penzioniral. »Glas Svobode« je v zmedu, ker ne ve, katera radikalna stranka bo sedaj »legitimna« in katera se ima držati.

Dopisi.

Občinske volitve na deželi. V zadnjih časih so se vršile v raznih krajih na deželi občinske volitve, tako v Žireh, v Logatcu. Drugod zopet se vrše v kralkem. Po krivdi nesposobnih voditeljev današnjih delavskih strank ni delavstvo nikjer postavilo svojih samostojnih kandidatnih list. Le agilnost naših sodrugov v Novem mestu moramo pohvaliti. Kot se nam poroča, bo tam imelo delavstvo svojo lastno listo. Da v Rakeku proletarijat ni postavil svoje samostojne liste, je temu po poročilu sodrugov iz Rakeka kriv Zorga, ki je imel izvesti to nalogo, pa tega ni storil. Seveda se klerikalci sedaj smejejo v pest, misleč, da bo za vedno delavstvo volilo njih kot »opozicijsko« stranko. Te napa-

ke pa delavci nikoli več ne bodo zagrešili, ker vedo, da je SLS z Markovim protokolom postavila današnjo reakcionarno vlado in ker so spoznali, da se klerikalci le zato delavstvu priljujejo, da bi dobili njihove glasove. Napravili pa doslej za proletarijat niso nič drugega kot krvavi dan na Zaloški cesti. Proletarijat na deželi se mora postaviti na lastne noge tudi v občini. Zatorej, sodrugi, kjerkoli je še čas, postavimo lastne kandidatne liste in prenehajmo kulukariti klerikalcem!

Rudarjevo pismo iz Trbovelj. Gotovo bo zanimalo našo javnost in proletarijat, kako se godi v naši dolini, v kateri kopljemo črni dijamant. Položiti moramo prvo, da smo mi rudarji med najbolj izkoriščanimi proletarci; plače so male, šikanacija velika in brezposelnost največja. Vsemu temu je krivo to, da so nekateri nezavedni delavci pripomogli k zlomilvi zadnje stavke. Res je, da stavka ni bila na pravem mestu, to so pa zakrivali oni mladeniči, ki se na prsa trkajo, da so še pristni revolucionarji in voditelji delavskih organizacij. Vso svojo zmožnost so pokazali sedaj, ko je bilo res treba pomagati rudarjem, pa niso vedeli, na katerem koncu bi se lotili. Lahko je kričati fraze na shodih, ali pokazati dejstva, za to je treba že nekaj več sposobnosti. Kljub temu, da smo za enkrat pogoreli, nismo pa še obupali, posebno ne sedaj, ko so se zopet začeli naši prvi sodrugi zanimati za ubogo delavsko paro. Videli smo, da so »Delavske Novice« zopet iste in da zastopajo zopet iste interese kot nekdanj; posebno pa nas veseli, da so zopet naši stari voditelji prihiteli na pomoč. Ko ste videli, da se potapljam, ste prišli, da nas rešite in nas peljete po oni poti, katero ste nam že nekdanj začrtali, po poti, ki pelje do zmage in osvobojenja izpod jarma kapitala. Ne smete se pa ustrašiti nobenih ovir, kakor tudi ne kakih puhlih napadov v »Strokovni Borbi« ali »Glasu Svobode«. Ta dva lista sta že itak mrtva pri nas, ostala bosta pozabljena za vse večne čase. Ob ljubljamo, da hočemo napeti vse sile, da zopet začnejo »Delavske Novice« prihajati v onem številu v Trbovlje, kakor so pred letem dni. Še bolj jasno, kako so nas daleč privedli takozvani frazerski revolucionarji, da že nihče ne gre v ZRD, priča nedeljski shod 4. t. m. Tega shoda se je udeležilo samo 150 rudarjev. Glavni referent je bil mladinec, star okoli 16 let, po imenu Klopčič iz Zagorja. Ta je dobre pol ure mlatil frazarije, katerih je pa naš rudar že do grla sit. Ljudje so začeli godrnjati in zahtevali pojasnila, kaj naj vendar začno po tej izgubljeni bitki. Revež pa seveda ni rudar in izkušen borec je še silno mlad, zato tudi ni mogel povedati, kako se naj začne zopet z ofenzivo proti Trboveljski prem. družbi. Shod je potekel klaverno, da ga še ne pomni naš proletarijat tako klavernega, kajti vedno je bilo na shodih po 3000 — 4000 ljudi, takrat, ko je še imelo delavstvo zaupanje v organizacijo. Ako bodo otroci vodili stare in izkušene rudarje, bo gotovo prav prokleto težko, če se bo drugič še kateri pokazal na shodu. Dolžnost je nas zavednih delavcev, da vas prosimo v lastnem in tudi ostalega delavstva interesu, da se pobrigajo oni stari voditelji za nas in da še otmemo, kar se da ojeti. Mlade generalčke pa upokojimo, ker so se pokazali nezmožni voditi boj proti kapitalu. Grozna škoda bi bila, če gre Zveza Rudarskih Delavcev v franže, delavstvo pa bi ostalo indiferentno, torej naprošamo »Delavske Novice«, da nas zopet zastopajo kot so nas nekdanj, da branijo pravice, ki smo jih takrat dosegli, ko so na čelu zavednega delavstva stale »Delavske Novice« in da pokažejo rudarjem pot do boljšega kruha in do zmage. Živele »Delavske Novice«! Živele pravi nezavisni sindikati! Proč z lažirevolucionarji! Premogar.

Dopis iz Kočevja. Berem v »Delavskih Novicah« kako preganjajo rudarje v drugih revirjih. Verjamem, da je hudo. Prepričan pa sem, da hujše kot pri nas, ni nikjer. Gotovo vam ni ušlo iz spomina, kako močna je bila lani pri nas Zveza Rudarskih Delavcev. Lahko rečem, da ni bilo rudarsko delavstvo nikjer boljše organizirano kot ravno v Kočevju. In kam smo prišli sedaj? Vse je na lileh. Strahovali Biskupskijev teror, ki tu vlada, se ne da primerjati z nobenim drugim krajem. Slovenske rudarje mečejo z dela in tudi iz stanovanj na cesto, prihajajo pa ličani, ki bi kot Hrvatje morali biti bolj zavedni; vsaj tako piše Hlebčeva »Strokovna Borba«. V resnici pa je narobe. Žalostno je res, da ni na Hrvaškem in v Srbiji nobene prave delavske organizacije, koliko moramo zdaj mi vsled te nesolidarnosti in neizobraženosti

trpeti. Sodrugi pri naših starih »Delavskih Novicah«, priskočite nam s svojim izkušenim nasvetom in delom na pomoč, sicer ni za nas nobene rešitve. Z

»Pravica« trdi, da tov. Bukovnik ni bil nikoli krščanski socialist. Dejstvo pa je, da je Bukovnik pred kratkim bil in je menda še sodrugnik »Socialne misli« ter drugih krščansko-socialnih listov. Podobno je bil tudi Boris Slajmer, dosedanj glavni urednik »Glasa Svobode« in »Strokovne Borbe«, istočasno tudi odlični dopisnik dr. Gosarjeve krščansko-socialne »Socialne misli«. Oba sta si pač mislila: najino početje ni tako hudo kot dr. Lemežev, ki je kot levi revolucionar za denar pisal v narodno-socialno »Jugoslavijo«, predhodnico današnjega glasila Jadranske banke »Jutranjih Novosti«.

Komarjevi zapiski.

Poglavje o ljudski volji.

Sedaj je pri nas na vrsti zopet nov prepir, ki se zdi ljudem tem bolj važen, ker je od njega baje odvisna sedanost in bo odvisna bodočnost.

Prepir gre o deželni zboru, ali pokrajinskem zboru, ali slovenskem zboru ali tudi o pokrajinskem sosvetu. Ta imena so važna zavoljo tega, ker kažejo, da so imeli vsi ljudje o isti stvari iste pojme in da so izbrisali imena zavoljo tega, ker je bilo eno lepše od drugega.

Ta, recimo Deželni zbor so hoteli imeti po prevratu vse stranke, vsaka sicer nekoliko po svoje, vendar imeti so ga hoteli.

Zdaj gre za to, kdo je preprečil sklicanje tega Deželnega zbora.

Eni pravijo: Belgrad, drugi pa: predsednik ljubljanske deželne vlade! Mogoče bo resnica takole po sredi — pa to nas nič ne briga!

Gotovo pa je, kakor trdijo vsi, vendar eno: če bi se takrat sklical deželni zbor, bi ga imeli še dandanes. Ali bi bil naredil takrat kaj dobrega, to je deloma še sporno: kajti je na svetu deželni zborov, ki ukrenejo tu in tam tudi kako neumnost, ki je tem hujša, čim kritičnejši je čas. Pa to le mimogrede: ker je to tukaj postranska stvar.

Glavno ostane: kdo je preprečil sklicanje deželnega zbora in zakaj?

Točen odgovor na to vprašanje je potreben zato, ker sledi iz njega točna posledica, ki se glasi: volja ljudstva se ni vpoštevala!

Da pa damo točno pojasnilo, ne na to, kdo je preprečil sklicanje deželnega zbora — ker tega mi ne moremo dognati — ampak na to, da se je res kršila volja naroda, navajamo sledeča dejstva:

Za sklicanje deželnega zbora so se potegovali poverjeniki v deželni vladi, za temi pa so zopet stali predstavniki strank.

Stvar je torej jasna, dvom obstoja kvečjemu v temle:

Kdo pa so bili takrat zastopniki strank? Katere volitve so se pravzaprav vršile v listem času, ko je bil vsak človek v stalni nevarnosti, da postane kak poslanec ali pa poverjenik? S kakimi volitvami so se imenovali takrat poverjeniki in predstavniki deželne vlade?

Predno se torej ne ugotovi, kje je bila takrat ljudska volja, bo skoro težko začeti s kako debato o ljudski volji, zato predlagamo, da se prekrsti tedanja in nekoliko poznejša ljudska volja v ljubljansko voljo.

• • •

Kadar ima človek nahod, je to neprijetna reč.

Prvič, ker se je treba vsekovati vedno in vedno, drugič, ker človeka mrazi in tretjič, ker mora človek včasih celo v posteljo in je poleg tega nahod nalezljiv.

To je dovolj razlogov, da nahoda ne gre priporočati, nasprotno: celo svariti je treba ljudi pred njim.

Če so nahodni otroci, že se gre matere jih natepejo in spravijo v posteljo, da je vsaj mir enkrat.

Bolj nerodno je že, če je nahoden profesor: kajti razlagali ne more, zavoljo tega sprašuje, in konec je nezadostno! In to samo zavoljo nahoda!

Se bolj nerodno je, če je nahoden mož ali žena, kajti on gre v takem slučaju v gostilno, da »skurira nahod«, ker je vino še najboljše za take reči, ona pa se gre »razvedriti« popoldne k prijateljicam, zavoljo tega ni večerje, ker »dijeta« dobro vpliva.

To so seveda vse ljudje, ki zvonijo po toči, ko je že prepozno in je nahod tu.

So pa tudi ljudje, ki vnaprej skrbijo za ljubo zdravje in se varujejo nahoda, dokler je še čas.

K tem previdnim ljudem spada »Slovenec« avtonomija, ki se je vlegla že poleli, da se obvaruje nahoda in bo vsata čila in zdrava zopet spomladi, ko bo sijalo zlato solnce in bodo volitve. Bog jo živi!

• • •

»Slovenec« se jezi, ker ni hotel pripustiti trgovski minister v komisijo za pogajanja z Nemško Avstrijo nobenega Slovenca.

Mi s »Slovencem« popolnoma soglašamo, ker smo mnenja, da imajo v troedini kraljevini tudi Slovenci pravico, da na lahek način mnogo zaradijo. Kdo se upa temu oporekati?

Mi torej popolnoma odobravamo »Slovenčev« postopanje, ki imenuje to stvar »vrhunec nesramnosti«, kajti ljubi svojega bližnjega kot samega sebe!

In dalje: ali ni »Slovenec« vedno hvalil na vse mogoče načine raznih komisij, češ kako pridno delajo vse; ali ne zasluži že zavoljo tega, da pridejo njegovi pristaši v vsako komisijo?

In naposled: če je bil »Slovenec« tako širokogrud in demokratičen, da je predlagal v komisijo za pripravo konkordata samo ljudi, — ki niso njegovi pristaši: zakaj, vprašamo, zakaj se ne postopa tudi s »Slovenčevimi« pristaši v nasprotnih slučajih tako demokratično?

Iz uprave. Današnja številka je zadnja, ki smo jo razposlali listim adrentom, ki lista niso vrnili, ki pa še niso poravnali naročnine. Zatorej se naj vsakdo požuri, da plača naročnino, sicer smo mu primorani brezpogojno ustaviti list. Naročnino pošljite potem položnice, ki je bila priložena 1. (14.) številki. Mesečna naročnina 6 dinarjev, za tri mesece pa 18 dinarjev.

Upravništvo.

Lastnik in izdajatelj: Konzorcij.
Odgovorni urednik: Lojze Dolenc.
Tisk tiskarne »Merkur« v Ljubljani.